

Protocol van werkafspraken EZK-CBS

Doel

In de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen (Kaderwet zbo's) en de Wet op het Centraal bureau voor de statistiek (hierna: CBS-wet) worden de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van de Minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de minister) enerzijds en van de directeur-generaal van de statistiek (hierna: de DG CBS) anderzijds ten aanzien van het CBS beschreven. De Kaderwet zbo's en de CBS-wet vormen de basis voor de werkrelatie tussen de minister en de DG CBS.

Dit protocol bevat afspraken over de wijze waarop de werkrelatie tussen de minister en de DG CBS vormgegeven wordt.

Overwegende:

dat de minister verantwoordelijk is voor het in stand houden van de voorwaarden voor een onafhankelijke en publieke productie van kwalitatief goede en betrouwbare statistieken, (namelijk het juridisch fundament en de bekostiging van het CBS), en voor (het toezicht op) de rechtmatigheid en doelmatigheid van de besteding van de publieke gelden die daarmee gemoeid zijn;

dat de DG CBS verantwoordelijk is voor het vaststellen van het programma, voor het bepalen van de methoden waarmee statistisch onderzoek wordt uitgevoerd en voor de wijze waarop de resultaten van de statistische onderzoeken openbaar worden gemaakt, en tevens dat de DG CBS is belast met het besturen van het CBS en integrale managementverantwoordelijkheid heeft voor het CBS;

dat de DG CBS in een onafhankelijke positie ten opzichte van de minister staat en hiërarchisch niet ondergeschikt is aan de minister;

dat het gegeven de wettelijke scheiding van verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden wenselijk is afspraken te maken over de wijze waarop de werkrelatie in de praktijk zal worden vormgegeven;

hebben de volgende afspraken gemaakt:

HOOFDSTUK 1 Verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden

1.1 Verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden

1. De verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden van de minister en van de DG CBS zijn vastgelegd in de Kaderwet zbo's en de CBS-Wet.

1.2 Aanspreekpunt

1. Namens de minister fungeert de directie Algemene Economische Politiek (AEP) als eerste aanspreekpunt voor beleidsmatige zaken.
2. Namens de minister fungeert de directie Financieel-economische Zaken (FEZ) als eerste aanspreekpunt voor financiële zaken.
3. Namens de minister fungeert de plaatsvervangend Secretaris-generaal (pSG) als Eigenaar geadviseerd door de afdeling Eigenaarsadviesing (EA), en is in die rol verantwoordelijk voor de continuïteit en stabiliteit van het CBS als organisatie.
4. Namens de DG CBS fungeert de directie Strategie en Bestuursadviesing (CSB) als eerste aanspreekpunt voor bestuurlijke zaken.
5. Namens de DG CBS fungeert de hoofddirectie Bedrijfsvoering en IT (BIM) als eerste aanspreekpunt voor financiële zaken.

HOOFDSTUK 2 Procesmatige aansturing

2.1 Meerjarenprogramma CBS (MJP)

1. Het CBS stelt iedere vijf jaar een MJP op.
2. De minister informeert de DG CBS ten minste 15 maanden voorafgaand aan het eerste kalenderjaar waarop het MJP betrekking heeft over de financiële kaders van het CBS voor de vijf jaren waarop het MJP ten hoogste betrekking heeft. Als richtlijn voor deze kaders kan het CBS de al toegekende meerjarige middelen hanteren. Hierin zijn logischerwijs de kosten van eventuele latere ontwikkelingen, zoals kosten van nieuwe werkzaamheden van het CBS ter uitvoering van nieuwe Europese verplichtingen, de loon- en prijsbijstellingen en mogelijke ombuigingen vanuit het Ministerie van Financiën niet verwerkt.
3. Het MJP bevat mede informatie over de inventarisatie van de behoeften aan statistische producten en diensten.
4. FEZ en AEP ontvangen gelijktijdig met indiening van het MJP aan de minister een kopie van het CBS.
5. Na goedkeuring van het MJP geldt bij mogelijke bezuinigingen de volgende procedureafspraken:
 - FEZ informeert het CBS zodra er duidelijkheid bestaat over de voorgenomen taakstelling;
 - het CBS bepaalt de invulling van de voorgenomen taakstelling;
 - het CBS kan daarbij een consultatieronde houden, waarin gebruikers bevroegd worden over de eventuele gevolgen van de beoogde invulling van de voorgenomen taakstelling;
 - wanneer het CBS een consultatieronde houdt, brengt het CBS de minister vooraf op de hoogte van de onderwerpen die in de consultatieronde ter sprake worden gebracht en de wijze waarop het CBS deze consultatieronde houdt;
 - het CBS informeert de minister over de uitkomsten van de consultatieronde.
6. Indien de financiële kaders in verband met bezuinigingen als bedoeld in het vierde lid of andere ontwikkelingen onvoldoende zijn voor de uitvoering van het goedgekeurde MJP, stelt de DG CBS wijzigingen op het MJP vast en zendt deze ter goedkeuring aan de minister. FEZ, EA en AEP ontvangen hiervan een kopie.

2.2 EZK-begroting (beleidsartikel 1 *Goed functionerende economie en markten*)

1. Voor de begrotingsvoorbereiding stuurt de directeur FEZ uiterlijk 1 december van het jaar twee jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar een aanschrijving aan de DG CBS.
2. De DG CBS dient voorstellen die een mutatie betekenen ten opzichte van het meerjaarlijkse financiële kader conform de aanschrijving van FEZ in. Deze voorstellen betreffen onder andere budgetwijzigingen in verband met nieuwe of vervallen EU-verplichtingen en andere niet door het CBS voorziene kosten of baten voor nieuwe c.q. vervallen activiteiten of verplichtingen.

2.3 Jaarplan, inclusief begroting en werkprogramma CBS

1. Het Jaarplan CBS bevat voor het komende kalenderjaar de begroting en het werkprogramma, bedoeld in artikel 15 van de CBS-wet.
2. Het Jaarplan bevat mede de te realiseren operationele doelstellingen en de hoofdlijnen van het daarop te richten beleid, de streefwaarden van de prestatie-indicatoren conform de daarover gemaakte afspraken tussen het ministerie en het CBS en informatie over de inventarisatie van de behoeften aan statistische producten en diensten.
3. De DG CBS stuurt het Jaarplan voor 1 december van het jaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarop het betrekking heeft ter goedkeuring naar de minister met een kopie aan FEZ, EA en AEP.
4. De minister neemt uiterlijk 15 januari van het jaar waar het Jaarplan betrekking op heeft een besluit over de goedkeuring ervan.
5. De minister bevoorschot voorafgaand aan elk kwartaal 25% van het goedgekeurde jaarbedrag. De bevoorschotting voor het eerste kwartaal vindt plaats in de eerste helft van januari van dat kalenderjaar.
6. Als het ministerie na goedkeuring van het Jaarplan bedragen toekent aan het CBS, bijvoorbeeld loon-/prijsbijstelling, wordt elk van die toekenningen in één voorschot betaald.

2.4 Jaarverslag, inclusief Jaarrekening CBS

1. In het Jaarverslag van het CBS is de Jaarrekening opgenomen.
2. In het Jaarverslag worden in ieder geval de resultaten van de operationele doelen en de prestatie-indicatoren opgenomen zoals opgenomen in het jaarplan.

3. In de Jaarrekening worden de aan het CBS betaalde gelden in relatie gebracht met de begroting, waarmee inzicht wordt verschaft in verschillen tussen beide. De indeling van de Jaarrekening sluit aan op de indeling van de door de minister goedgekeurde begroting.
4. De DG CBS stuurt het Jaarverslag met de controleverklaring jaarlijks voor 1 april naar de minister, met een kopie aan FEZ, EA en AEP.
5. De in artikel 33 van de Kaderwet zbo's bedoelde egalisatiereserve is maximaal 5% van de gemiddelde omzet over de laatste 3 jaren. Als de egalisatiereserve hoger is dan dit maximum treden het CBS en het ministerie in overleg.
6. De minister neemt binnen zes weken na ontvangst van het Jaarverslag een besluit over de Jaarrekening.

2.5 Controleverklaring

1. De minister stelt het accountantsprotocol op ten behoeve van de controle van het Jaarverslag door de externe accountant van het CBS. Als er wijzigingen in het controleprotocol voor het daarop volgende jaar van toepassing zijn, bericht de minister het CBS voor 1 december daarover.

2.6 Aanvullende rapportages en mededelingen

1. Naast de in dit protocol genoemde producten levert de DG CBS binnen drie maanden na afloop van een kwartaal een rapportage over de financiën over dat kwartaal op aan FEZ, EA en AEP.
2. Als een situatie zoals beschreven in artikel 30 van de Kaderwet zbo's ontstaat of dreigt te ontstaan, doet het CBS mededeling aan FEZ, EA en AEP, wanneer de verschillen tussen de werkelijke en begrote baten en lasten meer dan 5% zijn.

2.7 Informatie-uitwisseling

1. Vier keer per jaar vindt een driehoeksoverleg plaats tussen het CBS, de Eigenaar en de coördinerend beleidsverantwoordelijke bij EZK. Dit overleg wordt voorbereid voor een accountteam waarin CBS, AEP, EA, FEZ en CIO-office zijn vertegenwoordigd.
2. Indien er na wederzijds overleg behoefte aan is, vindt er een extra bijpraat tussen het CBS en AEP plaats op DG-niveau.
3. Twee keer per jaar vindt bilateraal overleg plaats tussen de DG CBS en de SG EZK.
4. In principe vindt twee keer per jaar plaats tussen de directeur FEZ en de hoofddirecteur Bedrijfsvoering CBS (CFO-overleg), mits er na wederzijds overleg behoefte aan is.
5. Ten aanzien van de CAO sector Rijk ontvangt het CBS van de directie Mens en Organisatie inhoudelijke informatie in het voortraject, bij het tot stand komen en na het tot stand komen van de CAO sector Rijk. Met het CBS vindt over arbeidsvoorwaardelijke en rechtspositionele aangelegenheden periodiek overleg plaats.
6. EZK stelt het CBS in kennis van wijzigingen in regelgeving die van toepassing is op het CBS. Het CBS stelt EZK in kennis van regelgeving die relevant is voor het werk van het CBS of het CBS als organisatie.

2.8 Totstandkoming Europese wetgeving met gevolgen voor het CBS

1. Het CBS is bij de voorbereiding van de Nederlandse standpuntbepaling over Europese initiatieven via het ministerie vertegenwoordigd in de "Beoordelingscommissie nieuwe Commissievoorstellen (BNC)" en "Coördinatie Commissie voor Europese Integratie en Associatie Problemen (CoCo)".
2. Het CBS is verantwoordelijk voor de opstelling en interdepartementale afstemming van de BNC-fiches voor nieuwe EU-verordeningen op het terrein van de statistiek.
3. Het CBS is namens Nederland woordvoerder in de Raadswerkgroep Statistiek van de Raad van Ministers van de Europese Unie.
4. Het CBS stelt het ministerie tijdig op de hoogte van relevante Europese ontwikkelingen. Het CBS informeert het ministerie over en betreft het bij de Raadswerkgroep Statistiek van de Raad van Ministers van de Europese Unie.

2.9 Communicatie met derden

1. Over schriftelijke communicatie van de minister met de Ministerraad, de Eerste en Tweede Kamer, de Staten-Generaal en overige overheidsinstellingen, aangaande het CBS, wordt de DG CBS vooraf geconsulteerd en geïnformeerd door de opsteller van de communicatie.

2. Onverminderd de onafhankelijkheid van het CBS ten aanzien van het tijdstip en de wijze van openbaarmaking van statistieken, informeren het CBS en de minister elkaar tijdig over onderwerpen die in de publiciteit kunnen komen en waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het voor de ander van belang is om daarvan op de hoogte te zijn.

HOOFDSTUK 3 Risicoparagraaf

1. De minister staat garant voor de dekking van verliezen uit de in het tweede lid bedoelde risico's. Het CBS betreft de minister in het voortraject bij het bepalen van de hoogte van de dekking.
2. Ten aanzien van het risico van een substantiële vermindering van aanvullende statistische diensten is het ministerie medeverantwoordelijk voor het opvangen van de verliezen gedurende een redelijke termijn, om het CBS in de gelegenheid te stellen de organisatie hier op aan te passen. Hierbij moet er sprake zijn van een substantieel financieel probleem, dat veroorzaakt is door exogene omstandigheden en niet door beleidsbeslissingen die het CBS geïnitieerd heeft. Bovendien moet het CBS de gevolgen redelijkerwijs niet zelf kunnen dragen.

HOOFDSTUK 4 Slotbepalingen

4.1 Intrekking vorige werkafspraken

Het Protocol van werkafspraken van 2 oktober 2017 tussen EZK en CBS wordt ingetrokken.

4.2 Aanpassing protocol

Iedere vijf jaar bezien het ministerie en het CBS gezamenlijk of er aanleiding is voor wijziging van dit protocol. Ook kan het protocol indien nodig tussentijds worden aangepast.

4.3 Inwerkingtreding

1. Dit protocol treedt in werking met ingang van 10 mei 2023.
2. Dit protocol wordt aangehaald als: Protocol werkafspraken EZK-CBS 2023.
3. Dit protocol wordt openbaar gemaakt op de website van het CBS.

HOOFDSTUK 5 Ondertekening

De minister van Economische Zaken en Klimaat

Namens deze

Mr. A.F. Gastra
De secretaris-generaal

De directeur-generaal van de Statistiek

Drs. A. Berg

